

Štoreški

ŽELEZAR

LETO XXIX 1992

FEBRUAR ŠT. 1

GLASILO DELAVCEV ŽELEZARNE ŠTORE

PODJETJA V SVOJEM PRVEM LETU POSLOVANJA

Sedanji položaj v podjetjih Železarne Štore

Sedanji položaj v podjetjih Železarne Štore bi lahko opisal na naslednji način:

Morda smo res že preživeli najbolj kritično obdobje. To velja seveda le za podjetja, ne pa tudi za ljudi. Livarna je žal sedaj na istem, kot pred letom podjetje Jeklo. Ker moratorij na zakon o stečajih še velja, na to možnost skoraj ne pomislimo več, kljub temu da nad nami še vedno visijo veliki dolgovi iz preteklosti, za katere se še nismo dogovorili o načinu poravnavanja. Vseh svojih obveznosti še vedno ne plačujemo sproti, še vedno prosimo za soglasja za odlaganje plačil davkov in prispevkov, da sploh lahko pridemo do plače.

Kljub vsemu navedenemu vendarle so razlogi za vsaj delni optimizem. Razen v livarni se tekoče poslovanje ne poslabšuje več in je že nekaj časa opazen tudi trend izboljševanja. To velja še posebej za podjetje Jeklo. Tudi stanje naročil ni več tako povsem odprto kot prej. Da se stvari kažejo tudi navzven boljše kot v preteklosti, dokazuje vedno več prošenj in vlog za finančno in materialno podporo ob številnih prireditvah in za različne dejavnosti. Poslovni partnerji se vračajo in nam pričenjajo ponovno izkazovati več zaupanja. Ob novoletnih praznikih sem bil deležen kar nekaj spodbudnih besed v stilu: »No, sedaj vam gre pa že bolje...«

Razlogov za olajšanje in popuščanje vendar še ni in okolje nas še vedno ne sprejema kot nujen in potreben del gospodarstva naše nove mlade države. Na to kaže kar nekaj stvari: ob zadnji nezgodi v jeklarni so na primer novinarji spet želeli imeti senzacijo; naši upniki, ki bi naj

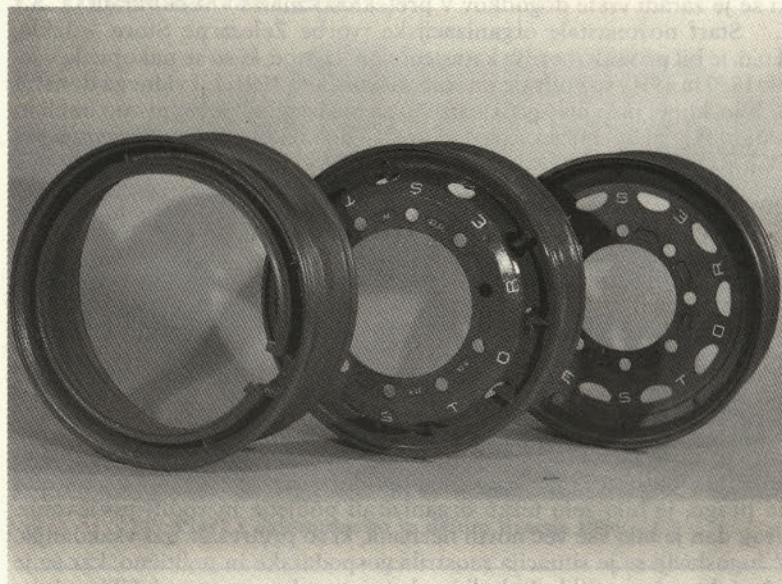
aktivno sodelovali pri finančni konsolidaciji v sklopu sanacijskega programa Slovenskih železarn, se nas otepajo z vsemi štirimi. Po predlogu novega zakona o stečajih pa bodo pravniki imeli v primerih, kot je naš, največ besede. Nas zelo skrbi, in pri tekočem poslovanju tudi močno ovira, nerazrešeno razmerje z Ljubljansko banko – Splošno banko Celje. Nemogoče je stanje, da pri tekočem poslovanju medsebojnih poslovnih stikov praktično ni. Dogovora o finančni konsolidaciji pa ni in ni... Tudi informacije, kot si jo je v imenu Neodvisnih KNSS Železarne Štore privoščil predsednik, gospod Bevc, v zadnjem odstavku zadnjega Informatorja Neodvisnosti, ne prispevajo k hitrejšemu reševanju vprašanj in naše krize. Pričakovali bi, da bi se spraševalec »kočljivih in nezaželenih vprašanj« vsaj potrudil in poskušal na te dobiti odgovore, ki smo mu jih vedno pripravljene dati iz prve roke. Čeprav je včasih res težko, si ne delamo iluzij, da bi od kogarkoli zahtevali, da bi moral odgovore sprejeti, morali pa bi jih vsaj znati tudi razumeti.

Zaradi res katastrofalnega položaja v gospodarstvu, v železarstvu in pri nas v Štoreh smo v preteklem obdobju porabili ogromno živcev in truda za dokazovanje razlogov ter argumentov, da je naš program preživetja in potrebnega dolgoročnega prestrukturiranja črne metalurgije smiseln in nujen. Primerjamo se s konkurenco in gledamo naprej. Gledali smo naprej vsakič, ko so se zaradi različnih razlogov, političnih in ekonomskih, stvari poslabševale in so nam ponujali nesprijemljive rešitve,

tudi že stečaj. Nihče od nas ni niti poskušal navajati in razlagati, kaj vse so naša podjetja v preteklosti tej državi in ožjemu okolju dala in nekako grenko se spomnim vsega, pri čemer smo v preteklosti sodelovali. Spominjamo se številnih prireditev, ki smo jih sofinancirali, zrasla so

državljanov, da bi se kvaliteta življenja res morala začeti spreminjati na bolje, in to kmalu.

V Železarni Štore smo se skozi leta in še posebej v zadnjih dveh letih naučili, da dokončnih odgovorov in dokočnih rešitev pravzaprav ni. Zato tudi ne pričakujemo usodnih odločitev, ko

Nov proizvod podjetja ITRO – platišča za kamione, avtobuse in polprikolice.

stanovanjska naselja, kulturni in športni objekti. Brez naše dejavnosti vsega tega ne bi bilo. Zrasli so tudi drugi objekti: Tratina, Golovec, Šmartinsko jezero itd. Lahko bi rekel naslednje: če bi družba za navedeno posrbela drugače in bi ta sredstva ostajala namenjena razvoju, bi bila naša konkurenčna sposobnost danes večja, naš položaj pa bistveno lažji.

Značilnost zadnjih let je, da se stalno dogajajo zgodovinske in usodne spremembe. Dogodki se vrstijo izredno hitro, naše težave in problemi pa pri tem ostajajo nekako ob strani. Vemo, kako nestrpno smo čakali na priznanje državnosti. Naš sanacijski program in predlogi rešitev krize in restrukturiranja Slovenskih železarn pa pravzaprav čakajo že veliko dalj časa. Zato se tudi mi pridružujemo tistim, ki so po priznanju Slovenije odgovarjali v različnih anketah in opozarjali na razreševanje gospodarskih problemov in na željo

vedno znova prihajamo z zahtevami po obravnavi strategije restrukturiranja in sanacije slovenske metalurgije. Že pri dosednji vladi imamo mi opraviti z drugo garnituro: prej dr. Menginger in dr. Kranjc, sedaj dr. Ocvirk in g. Šešok.

In spet se napovedujejo spremembe. Naše programe nikakor ne postavljamo kot edino in odločilno možnost preživetja, zato naše zahteve ne postavljamo le v smislu biti ali ne biti. Tako postavljanje zahtev ni edini način in le iskanje za vse sodelujoče možnih in sprejemljivih rešitev bo privedlo do soglasja sodelujočih. Tudi v politiki je tako – kar smo se lahko zadnje leto učili in, upam, tudi naučili kar iz prve roke, saj smo bili v središču te politike. Tudi postopne rešitve nas lahko privedejo iz krize. Zato se sam, s svojim načinom dela, nikoli nisem nagibal k sprejemanju preveč radikalnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sedanji položaj v podjetjih Železarne Štore

(Nadaljevanje s 1. strani)

odločitev. »Nič ni stalno. Slabe rešitve se lahko pokažejo za dobre in obratno. Po moji presoji je najpomembnejše predvsem pravilno in pravočasno reagiranje, zato se bom s svojimi sodelavci tudi v prihodnje držal tega načela.

V teh dneh se ponovno pripravljamo na razgovore z gospodarskimi resorji vlade in z našimi upniki o problematiki Slovenskih železarn. Razmere na

naših trgih so popolnoma spremenjene. Strukturnih in sistemskih zaščit v gospodarstvu še ni, finančna disciplina ni vzpostavljena. Zakonodaja nasploh kasni, tuj kapital se obotavlja in ne ve, kdo so in bodo partnerji za pogovore, a naše slovensko odpiranje v svet je še kar precej opotekavo.

Kaj so sploh oporne točke za strateško odločanje?

V tem trenutku je vsekakor potrebno sodelovanje med gospodarstvom, Gospodarsko zbornico, vlado in sindikati. Pri zahtevah in usklajevanjih se ne

moremo loviti le na še vedno zelo pomanjkljivo zakonodajo in na včasih precej nekalitete sporazume, kjer bi kaj hitro lahko prišlo do velikih konfliktnih situacij. Nikakor pa ni dopustno pričakovati, da se bo sanacija slovenskega gospodarstva in tudi sanacija Slovenskih železarn lahko izvajala ob tem, da se osebne dohodke omejuje neselektivno. Kako naj si sicer razlagamo sedanja razmerja med gospodarstvom in negospodarstvom in, če hočemo, tudi razmerja pri direktorskih plačah v trgovini, bankah in zavarovalni-

cah itd., in na drugi strani z onimi v industriji ali še posebej v železarnah.

O stanju v podjetjih in na različnih področjih bodo za to številko Železarnja pisali še drugi. Upam, da se bodo stvari vendarle začele odvijati hitreje in seveda v pozitivnem smislu. Na vsak način hitreje, kot je trajalo, da je prišlo do imenovanja glavnega direktorja Železarne Štore d.o.o., saj sem kar leto in pol to funkcijo opravljal kot vršilec dolžnosti.

Glavni direktor
BORIS MAROLT, dipl. ing.

Jeklo, d.o.o.

Podjetje Železarna Štore – Jeklo, d.o.o. je na osnovi sklepa delavskega sveta o restrukturiranju Železarne Štore z dne 7. januarja 1991 nastalo iz Poslovno tržne enote Jeklo. Namen take pretvorbe je bil oblikovati samostojne subjekte, ki bodo nosili breme obstoja in nadaljnega razvoja, da bi se lahko uresničila možnost sanacije proizvodnje jekla v Sloveniji, ki se je zaradi vrste dogodkov v preteklosti znašla v veliki krizi.

Start novonastale organizacijske tvorbe Železarne Štore – Jeklo, d.o.o. je bil po vseh merilih katastrofalen. Izgube, ki so se nakopičile v letih 1989 in 1990, so vplivale na slab začetek leta 1991. Likvidnega denarja ni bilo, kupci niso plačevali, surovin za proizvodnjo jekla nismo imeli in tudi nakup ni bil možen, saj so se nas vsi dobavitelji, večinoma zaradi velikih dolgov v preteklosti, izogibali. Določeni dogodki in informacije so povzročali vtis, da bo podjetje Jeklo, d.o.o. šlo v stečaj, kar je imelo za posledico še dodatne težave pri oskrbi surovin kot tudi vseh ostalih dobrin, ki so jih bili naši delavci prej deležni.

Proizvodnja je v prvih mesecih leta 1991 doživljala velike prerese, saj je večkrat mirovala zaradi pomanjkanja surovin. Prodaja je bila na polovici prodajnih količin leta 1990 ob polnem številu zaposlenih, kar je povzročalo veliko težav pri izplačevanju osebnih dohodkov. Posledica so bile stavke, ki so še dodatno poslabšale naš položaj. Zaradi nedobavljanja našega jekla na pogodbeni termin so se začele težave pri kooperacijah ROBO in KRUPP – LONRHO (kjer sta bila ob koncu leta 1990 velika minusa na obeh kooperacijah), z dobavami repromateriala, kar je še dodatno slabilo našo situacijo. S takšno popotnico in prerokovanji, da je stečaj na pragu, je bilo zelo težko organizirati podjetje in voditi poslovanje. Vsak dan je bilo vse več novih neznanek, ki so pretresale naš vsakdanjik. V Jugoslaviji se je situacija zaostriala gospodarsko in politično, kar se je odražalo pri naročilih, še bolj in skoraj pogubno pa pri plačilih.

Vse to smo težko razumeli in še danes v določenih sredinah mislijo, da je vse odvisno le od nekaj posameznikov pri nas. Vpliv gospodarske krize, ki je zajela vse gospodarske veje v Sloveniji ob razpadu Jugoslavije, pa je pustil v proizvodnji jekla še dodatne težave, ki smo jih uspeli v drugi polovici leta 1991 začeti obračati sebi v prid.

Z ustreznim kadrovskim in proizvodnim programom si skušamo omogočiti boljše pogoje poslovanja ter dokazati, da smo potrebni novonastali državi Sloveniji. V tem času je bilo veliko odpovedovanj in mnogo vložene dela in le upam lahko, da ne zaman, saj s tem rešujemo ne le svoj ekonomski obstoj kot posamezniki in podjetje, ampak tudi širše, v kar sem prepričan.

Kooperaciji ROBO in KRUPP sta nas po prvem kvartalu lani začeli redno spremljati in nam s tem omogočili preživetje. Brez tega tesnega sodelovanja bi zaključili proizvodnjo konec prvega kvartala 1991 še s slabšimi rezultati. Doseženo zaupanje naših zunanjih partnerjev je bilo povezano s kvaliteto naših izdelkov, ki je vseskozi naraščala, s spoštovanjem dobavnih rokov in z osebnimi stiki. V pogovorih smo prišli tudi do možnih rešitev o skupnih vlaganjih pri posodobitvah naše proizvodnje, vendar mora biti prej urejena lastninska zakonodaja v Sloveniji. Določene posodobitve na posameznih agregatih so nujne, ker bomo v nasprotnem primeru izgubili trge v tujini in tudi naša ekonomska računica se nam bo spet poslabšala. Nekaj posodobitev je bilo izpeljanih že v letu 1991.

Tržne možnosti so bile v letu 1991 zelo slabe, kupna moč podjetij je bila majhna, plačilni pogoji niso bili spoštovani; vse to pa je imelo velik vpliv na našo proizvodnjo in prodajo. Z vojno v Sloveniji so se pretrgale vezi z ostalimi republikami bivše Jugoslavije pri prodaji in tudi pri nabavi surovin. Večji del surovin smo morali v drugi polovici leta 1991 že uvažati, saj v Sloveniji večino surovin za proizvodnjo jekla ne proizvajamo. To je močno povečalo naš izvoz jekla, da smo nakupe lahko realizirali. Istočasno smo izkoristili tudi nezmožnost dobav jekla za gradbeništvo Slovenije po nizkih cenah iz Zenice. S tem smo si omogočili nekoliko lažjo likvidno situacijo v zadnjih mesecih leta 1991 in izplačilo OD v bolj nor-

malnih časovnih rokih. Seveda pa je to bilo možno le pri doseženem ni-voju cen vztopnih surovin in energije, sicer bi se nam lahko uspeh poslovanja ponovno pričel slabšati. Slovenski trg je majhen, prodaja v druge dele bivše Jugoslavije bo normalna šele po politični rešitvi in ostane nam le izvoz, kjer pa na nas in na naše jeklo ne čakajo z odprtimi rokami. Poleg tega se močno znižujejo cene in porabe jekla zaradi velikega navala jekla iz vzhodnoevropskih držav po znatno nižjih cenah.

Upanje za prodajo in nadaljnje delo na področju jekla še obstaja, vendar pa nas stare obveze vlečejo k tlom in v kolikor naše pretekle obveze ne bodo zelo hitro razmejene med republiko, banke, dobavitelje in med nas, še vedno lahko sledijo stečajni ali ustavitveni proizvodnji, zato je zelo važno, da so rezultati našega dela kolikor je mogoče dobri, da si tako še omogočimo možnost za preživetje in pravo, dolgoročno restrukturo naše panoge.

Poslovni podatki za leto 1991:

– proizvodnja surovega jekla:	
• plan	99.413 ton
• doseženo	93.734 ton ali 94,28 %
– prodaja jekla:	
• plan	103.768 ton
• doseženo	93.235 ton ali 89,5 %
Na zalogi ob koncu leta ca. 5.500 ton ali 5,3 %.	
– prodaja po področjih:	
• Slovenija	42,6 %
• ostale republike	15,1 %
• izvoz	42,3 % (35,283 ton)

Prodaja v letu 1991 je bila dosežena v višini 69 % letne prodaje 1990. Ravno tako je bistveno nižja realizacija, saj so se cene v letu 1991 še znižale za 10–15 %. Prišlo je do spremembe asortimenta, ki je povprečno prodajno ceno znižal še za dodatnih 5–10 %.

Vrednost prodaje je bila	1.244.505,00 SLT;
vrednost izvoza je bila (v letu 1990 36.665.532 DEM),	22.753.242 DEM
vrednost uvoza surovin in repromateriala (v letu 1990 28.335.074 DEM).	20.185.819 DEM

Vse specifične porabe surovin in izpleni so se v letu 1991 bistveno popravili. Vendar nas tu še vedno čaka veliko dela, da jih še izboljšamo, saj to bistveno vpliva na zmanjševanje stroškov. Storitnost na zaposlenega se je povečala. V letu 1990 smo imeli v PTE jeklo 1.020 zaposlenih in okoli 800 v ostalih spremljevalnih delih železarne. V letu 1991 smo za planirano proizvodnjo predvideli 850 delavcev, vendar pa smo jih na začetku leta imeli še 1.386 ali 536 preveč. Ti so bili po večini razporejeni na čakanje za 6 mesecev ali na občasno čakanje na delo. Skozi vse leto se je izvajal kadrovski program z dokupom let, odpravninami, samozaposlitvami, tako da je bilo na koncu leta 1991 še 1.179 zaposlenih. Od tega bo v prvem kvartalu opredeljeno kot trajni tehnološki višek ca. 280 delavcev.

Osebnih dohodek je bil vse leto vezan na zakonske omejitve zaradi blokade žiro računa. Masa za osebne dohodke je bila vseskozi limitirana. Glede na možnosti prodaje nas je še vedno preveč, kot je preveč zaposlenih tudi v drugih družbah, kar posebej pri vzdrževanju in holdingu direktno vpliva na naše previsoke stroške. Povprečni OD v letu 1991 je bil v podjetju Jeklo, d.o.o. 6.682,00 SLT, kar je še bistveno manj, kot je sicer tudi nizko povprečje v ostalem gospodarstvu.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Jeklo, d.o.o.

(Nadaljevanje z 2. strani)

Na koncu sestavka bi poudaril, da je bilo v letu 1991 možno in vredno boriti se in dokazovati, da sta naš obstoj in nadaljnje delo na lokaciji Štor ekonomsko upravičena. Menim, da moramo v letu 1992 še bolj stniti svoje vrste, še izboljšati naše delovne uspehe na področju kvalitete, stroškov in kulture dela (da bo čim manj nesreč pri delu) in se tako bližati evropskim normam. Le tako lahko računamo na kapitalske vloge naših zunanjih partnerjev, predvsem na eventualno možnost finančne konsolidacije in s tem na izvajanje našega sanacijskega programa v celoti.

Livarna, d.o.o.

Verjetno drži dejstvo, da smo vsi, ki v zadnjih dveh do treh letih trdo delamo pri reševanju gospodarskih problemov, doživeli marsikaj hudega, čeprav ni bil naš kruh nikoli lahek. Predvsem smo se naučili to, da kolesje države melje počasi, da ni končnih rešitev in da nas v glavnem rešuje izredna volja, pa tudi trma, da dokažemo, kaj zmoremo, pa če je položaj še tako obupen. Le to nas je v preteklosti reševalo, seveda ob znanju, ki ga imamo, in ob dobrih in pridnih delavcih, ki marsikaj potrpijo, medtem ko marsikdo, ki je manj upravičen, stavka in se pritožuje nad hudimi časi. S tem mislim predvsem negospodarstvo, pa tudi trgovce.

Livarna se je vsa leta obstoja srečevala s še posebej hudimi problemi. Izgube so jo pestile iz leta v leto, znotraj sistema je bilo vedno premalo denarja, da dokončamo, kar smo začeli. S svojimi kvalitetnimi zahtevami in željami smo hodili korak pred aktualnim trenutkom pri nas in ostajali nedorečeni med velikimi, ki, logično, imajo prednost pri reševanju.

Če želimo oceniti sedanjo situacijo, se moramo vsekakor povrniti vsaj kakšno leto ali dve nazaj. Ob koncu leta 1989 je bil v livarni pripravljen z novo delovno grupo, ki je prevzela vodenje livarne, tudi nov program poslovne prenove. Ta je predvidel predvsem takojšnjo osamosvojitve livarne, novo izvozno usmerjeno proizvodno – tržno orientacijo ob novi, kvalitetnejši organiziranosti. To naj bi bila prva faza. Takoj za tem naj bi sledila sanacija obratnih sredstev in doinvestiranost proizvodnje. Že takrat je bil prisoten interes tujega partnerja za sovlaganje.

Da smo na pravi poti, je pokazalo poslovanje v prvih šestih mesecih. Izgubo, ki je konec leta 1989 znašala 61 %, smo v obdobju januar – junij 1991 zmanjšali za 10-krat in je konec junija znašala le še dobrih 6 %. Spremenili smo organiziranost, ob manjšem številu delavcev povečali produktivnost, izboljšali tehnološko in delovno disciplino ter kvaliteto in močno povečali izvoz. Tu pa smo tudi končali pot navzgor.

Huda kriza v železarstvu ni dala nobene možnosti za finančno in investicijsko sanacijo livarne, čeprav je bila v programih le-ta predvidena kot zelo nujna. Hitro smo se ponovno pogreznil v težave in končali leto 1990 z 32 % izgube. Ostali smo del velikega sistema. Ob nerešeni lastninski zakonodaji, neznanem titularju lastnine, pa tudi organizacijski nesamostojnosti so tuji investitorji izgubili interes za večja sovlaganja. Fiksni stroški znotraj sistema pa so bili in so še vedno preveliko breme za livarno.

V letu 1991 je bil začetek ponovno dober, vendar so zaostrena politična situacija in neurejene gospodarske razmere naredile svoje. Kriza se je začela že v aprilu in je svoj vrh dosegla v junijsko-julijski vojni v Sloveniji in v nadaljevanju te vojne na Hrvaškem. Leto 1991 je nemogoče meriti z normalnimi poslovnimi merili in bi bila lahko vsaka ocena močno subjektivna, pristranska, pa tudi zgrešena.

Razmere na naših nabavnih in prodajnih trgih so se popolnoma spremenile. V celoti se je porušil bivši jugoslovanski trg. Praktično smo mi in vrsta naših partnerjev izgubili velik del naročil, da ne govorimo o hudih težavah z oskrbo s kvalitetnimi repromateriali. Vsi reprodukcijski tokovi so se pretrgali. Nezaupanje tujih partnerjev je povzročilo, da so se tudi njihova naročila zmanjšala za več kot polovico. Temu je še dodatno pripomogla recesija na zahodnem tržišču.

Dodati je potrebno še to, da je republika predolgo čakala in še čaka s sanacijo sistema Slovenskih železarn, da ni niti sistemskih niti strukturnih zaščit v gospodarstvu. Ni vzpostavljena finančna disciplina, zakoni ostajajo nesprejeti v skupščinskih klopih. Obremenitve gospodarstva so prehude, cene nezadržno rastejo, ni stimuliranja izvoza. V takih razmerah se bodo tuji partnerji le težko odločili za pomoč in sovlaganje in na tem področju nas čaka še trdo delo, če želimo pritegniti tuj kapital.

Zunanjim problemom so se vsekakor pridružili tudi notranji, največkrat kot posledica tržnih dogajanj:

- previsoki fikсни stroški znotraj sistema Železarne Štore,
- nedokončana organizacija,
- nesposobnost investiranja in finančne sanacije,
- večletno delo brez obratnih sredstev,
- zelo slabe plače, padanje motiviranosti in s tem slabšanje tehnološke in delovne discipline,
- nedoseganje standardov in normativov,
- neustrezna cenovna politika in delno premalo učinkovit nastop na trgu,

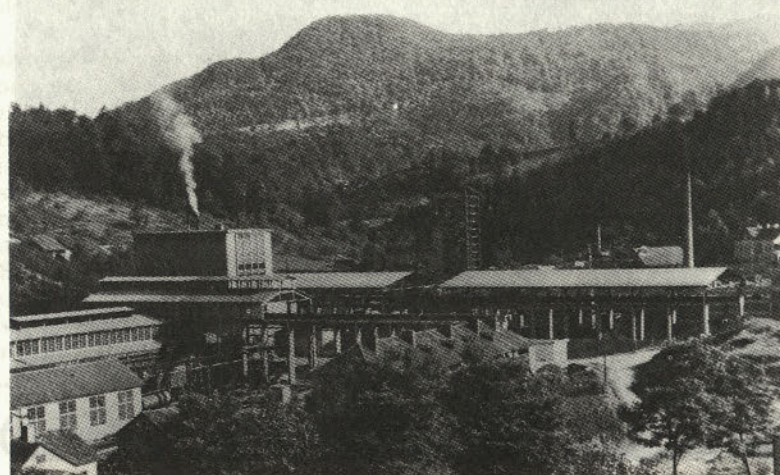
V bitki, ko je šlo za obstanek, so delavci v posameznih enotah ter tehničnih in skupnih službah Jekla, d.o.o. v letu 1991 prispevali velik delež, ki je nas, vodilne delavce, vzpodbujal v najbolj kritičnih trenutkih. Menim, da le s povezanostjo in s sodelovanjem vseh struktur lahko uspemo pri najpomembnejši kratkoročni nalogi – to je preživetju in tudi pri dolgoročni sanaciji, ki bo pokazala na prave perspektive. V ta namen pa bo vsekakor potrebno tudi odpraviti eno naših največjih hib ta čas, to je korektno in pravočasno informiranje.

Peter Bračun, dipl. ing.

– odhajanje – pomanjkanje strokovnih kadrov, predvsem na področju financ (kjer smo še danes brez vodje), informatike, komercialne in delno tehnologije.

Ne moremo mimo dejstva, da tudi znotraj livarne ne gre vedno vse tako, kot bi moralo. Vendar bi želel poudariti tole: nekaterim so se trgi odprli predvsem na račun vojne in sedanjega stanja, livarni pa so se v celoti zaprli. Mi se ne moremo čez noč preorientirati na drug proizvod. Livarna lahko dela samo kvalitetne ulitke iz nodularne in sive litine ali pa nič. Če se izrazim v prisposodbi: ne moremo proizvajati danes maslo, jutri pa začeti proizvajati margarino, ker se bolje prodaja in ima trg. Za osvajanje novega ulitka je po evropskih merilih potrebno v povprečju tri mesece, o spremembi celotnega programa pa raje ne bi govoril. Na tak način je potrebno razumeti vse probleme in težave, ki so nas pestili do sedaj in nam niso dali živeti.

Iz preteklosti Štor

Plavž z aglomeracijo in delom livarne 1956.

Če bi še veljala obstoječa zakonodaja in ne bi bil sprejet moratorij na stečaj, bi bila Livarna, d.o.o. verjetno že v letu 1991 v stečajnem postopku – pa ne samo Livarna. Pri tem smo v letu 1991 celo prvo polletje še uspeli plačevati vse davke in prispevke državi, kar je uspevalo in še uspeva le podjetju ITRO. Proizvodnjo bi bili morali v drugem polletju vsekakor za dalj časa ustaviti. Vztrajali smo predvsem zaradi dogovorov v vodstvu sistema Železarne, saj ITRO brez ulitkov ne bi mogel normalno poslovati, pa tudi zato, ker bi s tem izgubili celotno zahodno tržišče. Vrnitev nanj bi bila pod velikim vprašajem.

V pogovorih s tujimi, predvsem zahodnimi partnerji, smo prišli do spoznanja, da so skupna mnenja enotna: livarna, z znanjem in programom, ki ga ima, s trgom, na katerem se počasi stabilizira, s prednostmi glede na konkurenco ter nenazadnje z ogromno voljo in pripadnostjo zaposlenih, ne bi smela prenehati s proizvodnjo. Pričakujemo, da to vesta tudi vodstvo Slovenskih železarn in mlada slovenska država, ko bo začela s sanacijo in revitalizacijo svojega gospodarstva. Sami, brez dodatne finančne pomoči, se ne bomo uspeli rešiti in bomo morali proizvodnjo ustaviti za daljše obdobje, če ne za vedno. To pa bi bila huda napaka. Verjetno smo se kaj naučili tudi iz preteklosti.

Kakšna je situacija za vnaprej?

Če nas ne bo pokopalo breme preteklosti in eventualna kratkovidnost tistih, ki bodo imeli zadnjo besedo, bomo ob prej omenjenih dodatnih ukrepih počasi doživeli tudi boljše čase. Osnovna izhodišča programa za leto 1992, ki so pripravljena na realnih osnovah, to delno že potrjujejo. Vendar brez celovite sanacije, doinvestiranosti, razvoja, finančne konsolidacije, motiviranega in boljše plačanega delavca, urejenega statusa vodilnih delavcev in še bi lahko našteval, ne bo šlo.

Vsi livarji si želimo predvsem to, da bi naša mlada država uspela v svojih političnih prizadevanjih, da bi sedaj prišlo na vrsto gospodarstvo s hitrimi in uspešnimi ukrepi in da bi tu našli svoje mesto tudi livarji s svojim programom proizvodnje.

Anton FRANULIČ, iur.

ITRO, d.o.o.

Preden se posvetimo naši bodočnosti, je nujno potrebno pogledati nazaj in na osnovi ocene preteklega obdobja opredeliti naše perspektive.

Vsak začetek je težak in temu se nismo mogli izogniti tudi mi. Ocenjujemo, da je bil le-ta še težji, ker smo ga utirali v obdobju politične in ekonomske negotovosti, kar je gospodarstvo praktično pripeljalo na rob zloma.

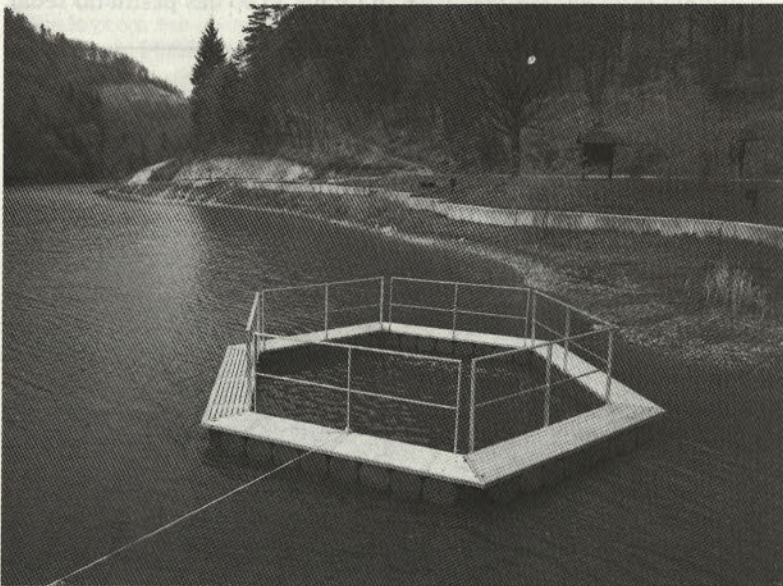
Ker še ni uradnih podatkov o poslovanju za leto 1991, lahko le-te samo ocenjujemo na osnovi parametrov, ki so že znani. Realizacija je nižja od načrtovane zaradi popolne ustavitve investicijske dejavnosti, velikih težav naših slovenskih kupcev, razpada trga v drugih republikah in previdnosti tujih partnerjev zaradi rizika vojne. Samo poslovanje je bilo obreme-

navedeno, bilo nemogoče, zato smo razliko evidencialno in bo upoštevana pri lastninjenju, ki nas čaka v bodočnosti.

Naša pričakovanja za leto 1992 niso pesimistična, ampak izhajamo iz zmerne optimizma, saj ocenjujemo, da bo prišlo do rahle oživitve gospodarstva proti koncu leta, kar bi moralo vplivati tudi na našo dejavnost.

Oživljanje proizvodnje pričakujemo predvsem na račun izvoza, kar je v veliki meri odvisno od tega ali bomo uspeli nabaviti CNC obdelovalni center, ki je pogoj za naš agresivnejši nastop na tujem trgu, pri čemer sta kvaliteta in izpolnjevanje dobavnih rokov predpogoj za uspeh. Naše ambicije so tudi na izvozu investicijske opreme (peči in plinske naprave), če bomo v stanju rešiti možnost kreditiranja le-te.

Področje poslovanja s traktorji

Plavajoča kletka za vgojo rib – nov proizvod podjetja ITRO.

njeno z vso problematiko nerealizirane finančne sanacije, saj smo morali vračati zapadle anuitete in dolgove iz leta 1990. Pri tem je potrebno poudariti, da smo v letu 1991 tekoče poravnali vse obveznosti do družbe, ker smo uspeli poslovati brez blokade žiro računa. Vse navedeno je zahtevalo zniževanje stroškov na vseh segmentih poslovanja in neprestano usklajevanje prilivov in odlivov sredstev.

Pri vseh tekočih nalogah nismo smeli v celoti zanemariti razvojne komponente, kar nam je delno uspelo skozi pričetek del na urejanju orodjarne, obnovitvi strojnega parka skozi remonte strojev, izdelavi prototipov novega platišča, razvitega sistema ribogojniške opreme, delih na projektu RPC (robotizirana proizvodna celica) in nabavo dela računalniške opreme za informacijski sistem.

Na kadrovskega področju smo zmanjšali število zaposlenih za 10 % po kadrovskega programu in skozi fluktuacijo. Zaradi težav in pomanjkanja dela smo bili prisiljeni opredeliti tehnološki višek in se posluževati v določenih obdobjih prisilnih dopustov. Na področju OD smo poizkušali slediti kolektivni pogodbi, kar pa je, glede na vse

na osnovi kooperacijske pogodbe s FIAT-om bo potrebno v letošnjem letu obnoviti in razširiti, saj se izteka obstoječa pogodba, mi pa se ne nameravamo odpovedati našemu sedanjemu položaju na trgu. Obstoječe poslovanje smo že v letu 1991 pričeli širiti na področja, kot so prodaja računalniške opreme in intelektualne storitve. To dejavnost bomo še razširili s prevzemom zastopništva za tuje firme, in to na področju, ki je sorodno naši dejavnosti in za kar imamo usposobljen kader.

Razvojna dejavnost bo usmerjena na razvoj izdelkov, ki imajo osnovno surovinsko bazo v sistemu ŽS, pri čemer bo dana prednost razvoju nove familije priklonih sedel SP 292.

Ambicij in ciljev za leto 1992 ne bo možno realizirati, če ne bo v kratkem izpeljana finančna sanacija, kot je načrtovano, saj vsa bremena preteklosti v trenutku izničijo napore in rezultate tekočega poslovanja.

Reševanje tega problema je ozko povezano z lastninsko preobrazbo družbe in sprememba le-te v delniško družbo. Takšna oblika lastnine bi omogočila hitrejši razvoj, večjo motiviranost zaposlenih in

končno večjo uspešnost poslovanja, kar pa bo podprto s takšno organiziranostjo družbe, da bo do polne afirmacije prišlo trgiranje številnih formalnih odnosov znotraj firme, odločanje in odgovornost na nižjih nivojih, iniciativnost, prevzemanje tveganja in podjetniško vodenje nasploh.

Doseganje zastavljenih ciljev je možno samo ob primerni motivaciji zaposlenih, zato jo bomo spodbujali z ustreznimi stimulacijami ob istočasnem dvigu nivoja znanja vseh zaposlenih.

Marjan Mackošek, dipl. ing.

Valji, d.o.o.

Preteklo poslovno leto je bilo izrazito krizno in negotovo. V poslovnih ciljih smo sicer predvideli negativna gibanja, vendar takrat nihče ni računal z vojno in posledično z globoko politično krizo v Jugoslaviji. Že na začetku leta se je gospodarska recesija poglobljala, kar smo čutili kot pomanjkanje naročil in kot plačilno nesposobnost kupcev naših proizvodov. Že takratne politične razmere v Jugoslaviji so zmanjševale možnosti poslovnega sodelovanja z Evropo, saj se je večji del potencialnih kupcev vezal raje na partnerje v stabilnih državah. Že na začetku leta smo ugotavljali, da se bo v svetu nadaljevala recesija, ter da je posebno problematično trženje z vzhodnoevropskimi državami, kjer smo prejšnja leta prodali do 15 % naše proizvodnje. Z veliko prizadevanostjo nam je uspelo pridobiti nove kupce na zahodno-evropskem trgu in obdržati stare. Posebno priznanje gre italijanskim kupcem, ki so ostali z nami kljub nemočim razmeram v julijski vojni in po njej, ko se je sesula oskrba materialov iz drugih republik, kar je povzročilo ogromne tehnološke probleme zaradi uporabe drugih surovin in materialov. To pa je imelo za posledico podaljševanje dobavnih rokov.

Posebnost preteklega leta je, da smo celo leto delovali kot formalno samostojno podjetje. Žal smo od prejšnje enotne DO podedovali porabljene terjatve, kar je povzročilo, zaradi razmer v plačilnem prometu in premajhne prodaje, hitro blokado žiro računa. To bi v normalnih razmerah povzročilo stečaj podjetja. Ker pa je bil in je še v krizi večji del slovenskega gospodarstva, se stečajni odlagajo, zadeve pa bo na novo reguliral nov zakon, ki je v pripravi. Ob razdružitvi izvedena delitvena bilanca terjatev in obveznosti in opredelitev lastništva ostalega premoženja je bila, po našem mnenju, za našo družbo opravljena razmeroma neugodno.

Sredi leta smo s podržavljanjem dobili lastnika, ki sicer nima denarja za finančno sanacijo, vendar nam je omogočil nadaljevanje poslovanja, tako da nas začasno oprošča plačevanja dela obveznosti. To se ne dogaja slučajno, ampak je posledica mnogih sanacijskih programov, v katerih smo z vedno novimi idejami in prijemi dokazovali in dokazali, da je naša proizvodnja tržno zanimiva in ekonomsko upravičena in da naše poslovanje kljub krizi kaže znake oživljanja.

V letu 1991 smo prodali za 12,8 mio DEM proizvodov in storitev, kar je le za 4 % manj, kot smo planirali.

Prodano je bilo 1286 t valjev in 1350 t litine, kar je za 20 % manj, kot smo planirali.

Iz primerjave dosežene količine in prodaje sledi, da se je dvignil cenovni nivo naših proizvodov.

Izvoz je vrednostno dosežen v višini 16 %, uvoz pa 11 %, kar pomeni pokrivanje uvoza z izvozom s faktorjem 1,48.

Finančni rezultat poslovanja kaže, po kolektivnem dopustu v avgustu, tendenco izboljšanja. Od oktobra naprej dosegamo pozitiven dobiček, kar pomeni, da s prodajo pokrivamo vse stroške, razen finančnih.

Ob premajhni proizvodnji ima na rezultat poslovanja zelo močan vpliv strošek dela, ki je v najslabših mesecih dosegel do 40 % vseh stroškov. Za dosežen obseg proizvodnje je bilo preveč zaposlenih, kar je povzročilo, da je bilo pribl. 30 delavcev na prisilnem dopustu. Ob tem je tekel program za zmanjšanje števila zaposlenih z upokojitvami z dokupom let (12 sodelavcev) in z odpravinami (8 sodelavcev).

Glede na obseg proizvodnje, določen s sanacijskim programom za preživetje, je upravni odbor potrdil 47 sodelavcev kot trajne presežke, ki jim po 6 mesecih preneha delovno razmerje.

Na področju investicij nismo dosegli glavnega cilja, t.j. aktiviranje stroja za centrifugalno ulivanje valjev, ki bi omogočil širitev trga. Glavni vzrok je denar, ki ga v negotovih razmerah nismo uspeli pridobiti. Iz lastnih sredstev smo nadaljevali gradbeno dela na omenjenem stroju, zamenjali drago parno ogrevanje obdelovalnice s sevalci, opravili generalna popravila in izboljšave obdelovalnih strojev in naročili napravo za superfiniš.

Ocena položaja v začetku leta 1992 je podobna tisti iz leta 1991. Še vedno smo v globoki krizi, vendar mislim, da smo že presegli najnižjo točko in da bo sledilo postopno izboljšanje. Politične razmere so se, po mednarodnem priznanju Slovenije, izboljšale in računamo na večje zaupanje tujih partnerjev. Trenutni politični kapital koristimo za nove neposredne povezave s tujimi partnerji ter za posredno iskanje stikov preko združenj slovenskih poslovnežev po svetu.

Računamo tudi na bivši jugoslovanski trg, kjer poznajo naše proizvode in je treba le vzpostaviti plačilni promet in transportne povezave.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Valji, d.o.o.

(Nadaljevanje s 4. strani)

Načrtujemo podoben obseg prodaje kot v preteklem letu, vendar kar 40 % izvoza. Zavedamo se, da je to izredno zahtevna naloga, ki pa se da izpeljati s trdim delom in s prilagajanjem kupcem v pogledu kakovosti, dobavnih rokov in cen.

Letos bo izdelan in uporabljen Priročnik za zagotavljanje kakovosti po evropskih standardih, ki pomeni drugačen način razmišljanja in delovanja vseh zaposlenih, kar je pogoj za vzpostavitev tržnega odnosa. Kakovost ni omejena samo na izdelek, ampak je treba vzpostaviti sistem za zagotavljanje kakovosti pri razvoju in osvajanju novih proizvodov, pri nabavi, v proizvodnji, v prodaji, skratka v vseh segmentih poslovanja. Pri tem ima partner vedno pravico nadzora delovanja sistema.

Investicije bodo prvenstveno namenjene za izboljšanje kakovosti in razvoj novih proizvodov. Verjamem, da bomo letos našli način za dokončanje centrifuge, ker je to pogoj za nove proizvode in večjo ekonomičnost proizvodnje. Kažejo se dobre možnosti za večjo prodajo zahtevnih ulit-

kov, za kar je treba modernizirati livarno (tehnologija peska, ogrevanje, peskanje).

Nadaljevali bomo s postopno modernizacijo obdelovalnih strojev po že preizkušenem postopku.

Potreben napredek moramo doseči pri motiviranju sodelavcev. Sedanja negotovost položaja podjetja in omejevanje ter zaradi tega prenizke plače ne zagotavljajo ustrezne kadrovske strukture in potrebne storilnosti.

Osnovna rešitev je v stabilizaciji ekonomskega položaja podjetja, ki bo zagotavljala normalne osebne dohodke in občutek varnosti. Mislimo izvajati tudi druge oblike motivacij, kot so napredovanja, razne možnosti izobraževanja, reševanje stanovanjskih problemov, ipd.

Smo torej v izredno dinamičnem poslovnem letu z mnogo neznankami, katerih število pa se da s trdim in racionalnim delom zmanjšati na obvladljivo. Mislim, da to zmoremo in da bomo že letos dosegli normalne rezultate poslovanja in življenja.

Jože Leban, dipl. ing.

Vzdrževanje, d.o.o.

ŽS - Vzdrževanje, d.o.o., ena od družb nastalih po razdelitvi DO Železarne Štore, je svoje prvo poslovno leto pričela 7. 1. 1991. Ob začetku poslovanja družba ni imela velikih obveznosti za preteklost, toda bila je tudi brez kakršnihkoli terjatev in brez kakršnekoli možnosti pridobiti si likvidna sredstva za kolikor-toliko normalno poslovanje. Ob tem je bilo prisotno še pomanjkanje dela in ŽS - Vzdrževanje, d.o.o. je ob začetku poslovanja pri 439 zaposlenih izkazovalo ca. 105 delavcev kot tehnološki višek.

Samo zahvaljujoč optimizmu večine delavcev Vzdrževanja, zaupanju v vodstvo Železarne Štore, d.o.o. in prepričanju v možnost in zmožnost z znanjem in delom si zagotoviti svoj obstoj, obvarovati dejavnost in nadaljnji razvoj, gre zahvala, da je vzdrževanje svojo največjo krizo preživelo brez večjih pretresov.

Kljub tako neobetavnemu začetku smo od drugega četrletja naprej z družbami Železarne Štore že poslovali na osnovi sklenjenih letnih pogodb. S tem je bila omogočena boljša oskrba z materiali - kompenzacije do dobaviteljev. Zagotovljeno je bilo tudi izplačevanje osebnih dohodkov po enakih kriterijih kot v ostalih družbah ŽS.

V prvi polovici leta 1991 je tudi sodelovanje z našim največjim inozemskim kupcem, firmo Danieli-Italija, teklo zgledno. Kljub temu, da smo z izrednimi naporii vse pogodbe realizirali v roku ali celo pred njim, je junijska vojna v Sloveniji tudi tu pustila svoje sledove. Celo drugo polletje 1991 nam ni uspelo, kljub odličnim referencam, prepričati inozemskega kupca, da smo zanesljiv partner. Vseeno smo našo usmeritev na zahodni trg obdržali, iščemo nove partnerje in konec leta 1991 so se prvi rezultati že pričeli kazati.

Celotno poslovanje družbe ŽS - Vzdrževanje, d.o.o. poteka dosledno

na osnovi sklenjenih pogodb in naročil po konkurenčnih cenah. Smatramo, da je tak sistem gotovo ena največjih prednosti izvedene preobrazbe Železarne Štore. Točni rezultati komercialno-finančnega poslovanja naše družbe trenutno še niso znani in bodo razvidni iz zaključnega računa 1991, ki bo izdelan do konca meseca februarja.

Kljub težki gospodarski in finančni situaciji ter organizacijskim in informacijskim težavam, začasni prekinitvi dela na izvoznem programu in le delnemu izvajanju sanacijskega programa smatramo, da smo uspeli spremljati začrtane cilje v smislu dobrega poslovanja družbe.

In kako naprej?

Že ime družbe pove, da se ukvarjamo s storitveno dejavnostjo, z dejavnostjo strokovno-tehničnega spremljanja obratovanja in proizvodnje podjetja - naročnika. Ta predvideva aktivnosti: od svetovanja pri izbiri opreme za proizvodnjo, konstruiranja, izdelave opreme, izvajanja montaže do svetovanja pri predelavi ali nabavi nove opreme. Vse proste kapacitete nudimo na domačem in tujem trgu, predvsem za izdelavo industrijske opreme za znanega naročnika. Tako zadane aktivnosti bo možno še izvajati samo ob zagotavljanju primernih kadrov, skrbi za izpolnjevanje tehnične dokumentacije, uvajanju nove opreme vzpodbujanju inovativnosti in skrbi za tehnološko disciplino.

Z vsem navedenim je razvoj družbe ŽS - Vzdrževanje, d.o.o. že sam po sebi zastavljen v smeri oblikovanja podjetja, ki bo sposobno izvajati specialistične vzdrževalne aktivnosti, z modernimi metodami in z uporabo sodobne merilne in defektoskopske opreme ter v smeri izdelave industrijske opreme za znanega naročnika po konkurenčni ceni. Cilj družbe je izvajati navedene dejavnosti kvalitetno, rokovno usklajeno in še vedno profitno.

IVAN FELC, dipl. ing.

Ustanovitev podjetja v družbeni lastnini ŽŠ Stanovanjsko upravljanje, d.o.o.

S sprejetjem novega stanovanjskega Zakona se na stanovanjskem področju ukinja družbena lastnina, dosedanje pravne osebe, ki so imele pravico uporabe na stanovanjskih hišah in stanovanjih v družbeni lastnini, pa so postale lastniki stanovanj.

Po zakonu lahko lastniki stanovanjske in ostale storitve v zvezi z upravljanjem opravljajo sami ali jih poverijo ustreznim specializiranim organizacijam, ki bodo v njihovem interesu prevzele funkcijo upravnika.

Upoštevajoč novo sprejeto zakonodajo in dejstvo, da podjetja Železarne Štore razpolagajo z 868 stanovanji, od katerih jih je v Štorah kar 534, je prispevalo k odločitvi, da je bil na seji upravnega odbora Železarne Štore, d.o.o. dne 6. 11. 1991 sprejet sklep o ustanovitvi podjetja, družbe z omejeno odgovornostjo Železarna Štore - Stanovanjsko upravljanje, d.o.o.

Ustanovitev družbe z omejeno odgovornostjo v družbeni lastnini je vpisana v sodni register s sklepom sodišča Srg 1575/91 z dne 19. 12. 1991.

Podjetje je registrirano za opravljanje naslednjih dejavnosti:

- upravljanje z stanovanjskim in poslovnim fondom, ki je v lasti vseh podjetij Železarne Štore,
- rekonstrukcij, adaptacij in popravil na stanovanjskih in poslovnih stavbah,
- vzdrževanje stanovanjskih in skupnih prostorov v stanovanjskih in poslovnih stavbah ter vzdrževanje funkcionalnega zemljišča.

Novo-ustanovljeno podjetje bo gospodarilo s stanovanji, poslovnimi prostori in hišami glede na interese lastnikov, jih vzdrževalo, skrbelo za nemoteno obratovanje in funkcioniranje hiš, urejalo razmerja z najemniki po zakonu in v interesu lastnikov, se dogovarjalo z ostalimi lastniki v hišah in nastopalo v vlogi upravnika hiš.

Že pred sprejetjem stanovanjskega zakona smo opravili razdelitev stanovanj na posamezna podjetja, po dogovorjenem ključu.

JEKLO	406 stanovanj
LIVARNA	104 stanovanj
ITRO	47 stanovanj
VALJI	96 stanovanj
VZDRŽEVANJE	104 stanovanj
HOLDING	111 stanovanj

Skupaj: 868 stanovanj

Na dan uveljavitve zakona so bila podjetja lastniki naslednjega števila stanovanj:

Prodaja stanovanj

Do 18. novembra 1991 je bilo sklenjenih in podpisanih 174 kupoprodajnih pogodb. V 60-dneh, tj. v zakonitem roku, je svoje finančne obveznosti poravnalo:

- 94 kupcev v celoti (enkratno plačilo),
- 34 kupcev 10 % polog (obročno odplačevanje),
- 46 kupcev pa je od pogodbe odstopilo.

Kupnina za prodanih 94 stanovanj z enkratnim plačilom v omenjeni skupini kupcev je znašala okoli 39.000.000,00 SLT.

Kot 10 % polog pri kupcih z obročnim odplačevanjem je bilo vplačano okoli 3.000.000 SLT. Pri tem je potrebno povedati, da se od zbranih sredstev odvde v republiški stanovanjski sklad 20 % davek in dodatno še 2 % občinskega prometnega davka.

Po 18. novembru 1991 do 31. 1. 1992 je kupoprodajne pogodbe podpisalo še 22 kupcev, katerim 60-dnevni rok plačila še ni potekel in še ni gotovo, ali bodo vsi stanovanja res odkupili.

Železarna Štore
Stanovanjsko upravljanje

Na poti do kakovosti ISO 9000

Splošno znane metode zagotavljanja kakovosti danes, še manj pa v prihodnje, ne bodo več zadostovale. Do sedaj je bilo naše delo pri zagotavljanju kakovosti osredotočeno le na proizvod odnosno kontrolo proizvoda. Z drugimi besedami povedano, kontrola kakovosti je skrbela za izhodno kakovost proizvodov. Če pa bomo hoteli tekrovati s svetovno ali vsaj evropsko konkurenco, bomo morali uveljaviti strategijo dela s čim manj napakami. Treba bo aktivirati vsa področja in sodelavce podjetja za doseganje kakovosti.

Žal v tem trenutku izhajamo iz tega, da v podjetjih nimamo takšne strukturne in funkcionalne organizacije, niti tako organiziranih služb za kakovost, ki bi zadostovale zahtevam kompleksnega zagotavljanja kakovosti. S sedanjo organiziranostjo zagotavljanja kakovosti ne bomo izpolnili zahtev kupcev na evropskem tržišču. Kupec namreč ni zainteresiran samo za kakovost proizvodov, ki jo še danes v marsikaterem podjetju dosegamo z kontrolnimi ukrepi na proizvodu, ampak je zainteresiran za poslovanje s kakovostnim podjetjem.

Najvišji cilj podjetij mora biti, da izpolnijo zahteve kupca. Z reorganizacijo Železarne Štore v posamezna samostojna podjetja v začetku leta 1991 so podjetja prevzela vso odgovornost za kakovost svojih proizvodov in storitev. S tem smo odstopili od enotne politike in strategije kakovosti. Tudi centralna služba za kakovost je prenehala obstajati, čeprav je ostalo mnogo razlogov in stičnih točk za skupno dejavnost na posameznih segmentih zagotavljanja kakovosti. Centralna služba za kakovost je vsebovala vse elemente sodobne organiziranosti. Sedanje organizacijske oblike zagotavljanja kakovosti v posameznih podjetjih pa so različne, toda ne glede na to različnost bi morala vodstva podjetij poskrbeti za organizacijo takšnega sistema za zagotavljanje kakovosti, ki bi zagotovil upravljanje s kakovostjo v celotnem podjetju. S tem bi se kupcu predstavili kot kakovosten partner. Žal pa so v nekaterih podjetjih pomanjkljivosti v zagotavljanju kakovosti tako očitne, da so še zelo daleč od kakovostnih podjetij.

Kje so vzroki?

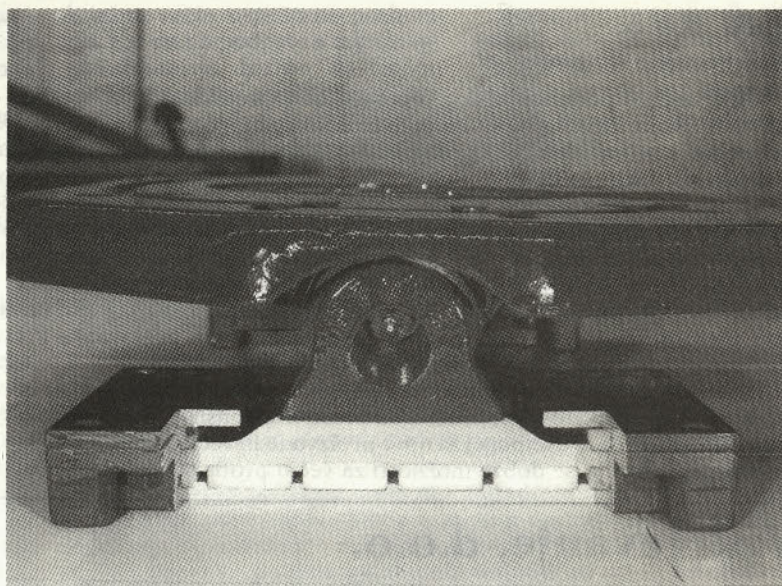
Podjetja ne izkoriščajo dovolj odgovornosti vsakega sodelavca na svojem področju dela, čeprav je odgovornost izredno pomemben element na poti do kakovosti. Odgovornost bi morala biti sestavina vsakodnevnega dela vseh delavcev, saj bi na ta način izkoristili skrit potencial delavcev v smislu preprečevanja napak. Z nastankom samostojnih podjetij v Železarni Štore je nastalo optimistično upanje, da bodo podjetja spremenila delovne odnose, prestrukturirala poteke dela in na novo definirala delovne naloge – skratka, da bodo ustvarila pogoje, v katerih bodo sodelavci ob polnem izkoriščanju odgovornosti delali čim manj napak. Pri tem pa ne mislim na ustvarjanje takšnih pogojev samo v proizvodnji, ampak v vseh organizacijskih enotah. Iz tega je torej razvidno, da brez sodelovanja in podpore vseh odgovornih delavcev ne moremo izboljšati kakovosti, saj morajo le-oni najprej narediti to, kar zahtevajo od sodelavcev.

Nastaja nova možnost in obveza – ISO 9000

Uvajanje upravljanja s kakovostjo po standardih serije ISO 9000 daje zopet možnosti, da spremenimo obnašanje sodelavcev v posameznih podjetjih.

Na osnovi teh standardov je treba izdelati sistem, v katerem bodo doseženi optimalni rezultati kakovosti. Toda ovire se že kažejo. Glavna ovira na tej poti je odpor proti spremembam in pomanjkanje prepričanja, da lahko dosežemo boljše rezultate tudi v teh kriznih časih. Nekateri pa še vedno vidijo edino rešitev v kontroli kakovosti. Vse to so miselne ovire, ki jih je treba premagati. Zopet so vodilni kadri podjetja do delovodij in preddelavcev tisti, ki bodo morali prvi spremeniti miselnost in s sodelavci poskrbeti za strokovne pristojnosti in pristojnosti odločanja. Pristojnost odločanja, posebej še na področju kakovosti, bo treba definirati kot delovno nalogo in skrb zato, da bomo delali čim bolj brez napak, ne pa da je pristojnost odločanja izražena skozi hierarhijo in moč.

Drugo področje so sodelavci. Naloga sodelavcev je, da navodila, poteke dela, predpise, standarde in delovna navodila uporabijo tako, da izdelajo proizvod brez napak. Tu pa prihajamo do tega, da podjetja niso pravilno izvedla funkcionalne organizacije, saj je delovne dokumentacije premalo ali pa je pomanjkljivo izdelana. Vendar ne zadostuje, da sodelavci delajo po detajlnih delovnih navodilih, temveč morajo znati uporabiti lastno presojo, ali je delo oziroma rezultat njihovega dela pravilen. Delavci se ne smejo predati misli, da je napaka nekaj naravnega (posebno, če so za nastanek napak odgovorni drugi). Vodilni kadri morajo izdelati sistem, delavci pa morajo v tem sistemu delati tako, da svoje lastno delo stalno izboljšujejo, odstranjujejo izvore napak, sami kontrolirajo delo in poravljajo napake, mislijo na naslednje faze dela kot kupce in

Sedlo SP 201 E – nov proizvod podjetja ITRO.

tako sodelujejo pri izboljševanju kakovosti. To seveda predstavlja idealizirano sliko delavcev. Toda vodilni kadri so tisti, ki bi morali svoje sodelavce popeljati na takšno pot kakovosti.

Seveda tudi na tej poti naletimo na ovire, kot se danes pojavljajo ob nizkih osebnih dohodkih in nezainteresiranosti za rezultate podjetja in lastnega dela. Med temi ovirami pa ne smemo pozabiti na strah pred definirano odgovornostjo.

Glavno orožje proti takšnim oviram, ki bistveno spremeni mentaliteto, je izobraževanje in informiranje, saj bi vendarle večina delavcev rada delala čim bolje in bila udeležena pri reševanju problemov na svojem delovnem področju.

Lahko smo zelo veseli, da smo dobili standarde ISO 9000. Ti standardi so obveza podjetij pri organizaciji sistema za zagotavljanje kakovosti in tako imamo možnost za uresničitev v tem prispevku napisanih misli.

Z uvajanjem standardov ISO 9000 v poslovanje podjetij bodo leta realizirala vsaj minimum zahtev za zagotavljanje kakovosti, lahko pa bodo dosegla tudi kaj več. Z izdelanim in certificiranim sistemom za zagotavljanje kakovosti bodo lahko sodelovali pri tekmih v Evropi, ne bodo pa še dobila zlate medalje. Da pa bodo v tej tekmi ostala čim dlje, je uvedba poslovanja in upravljanja s kakovostjo po standardih ISO 9000 nujni oz. prvi korak in pogoj. Nato bo treba postopoma napredovati. Zgrajen sistem bo potrebno stalno izboljševati, saj bi nas sama zadovoljitev o uvedbi standardov privedla v stanje statičnega obravnavanja sistema in doseganja kakovosti. Kakovost s samimi standardi ni zagotovljena; nastajati mora s sistematičnim izboljševanjem in stopnjevanjem. Kar je dobro danes, mora biti jutri boljše in nato najboljše. To pa bodo podjetja dosegla s planiranjem kakovosti za prihodnost v vsakem podjetju posebej in naj bo odlika posameznega podjetja, če že ne moremo več govoriti o kakovosti Železarne Štore.

Naj omenim še dve prednosti, ki jih prinašajo standardi ISO 9000.

– Vodstvo podjetja je prisiljeno, da se predstavi s politiko kakovosti podjetja. Žal se takšna politika jemlje še vedno preveč površinsko, čeprav se direktor s podpisom obveže, da bo izvajal politiko kakovosti podjetja. Ker je podjetje z dobro kakovostjo uspešno, tudi delavci v tem vidijo svojo perspektivo. Seveda pa je politika kakovosti obvezna za vse zaposlene, saj uravnava odnose tako zunaj kot znotraj podjetja.

– Potek dela v podjetju je bolj strukturno definiran in podprt s pisnimi navodili, poteki, standardi, predpisi in delovnimi navodili. Delo v podjetju je torej jasno opredeljeno s pristojnostmi in odgovornostjo. Viden je sistem za zagotavljanje kakovosti. To ima posebno vrednost takrat, ko nas obiščejo kupci in presoajo našo sposobnost za izpolnitev njihovih zahtev in potreb.

Podjetja Železarne Štore imajo izdelane poslovniške kakovosti, v katerih so obdelani vsi elementi zagotavljanja kakovosti po ISO 9000. Vendar pa v praksi še niso uvedeni v smislu razmišljanj v tem prispevku. Naj poudarim, da je predvsem odločilna usmerjenost h kupcu. Zahteve kupca moramo izpolniti v poslovnem in proizvodnem procesu. Ker pa se zahteve kupca spreminjajo, moramo sistem za zagotavljanje kakovosti stalno prilagajati, tako da lahko zadostimo kupčevim potrebam. V prihodnji konkurenci ne bo za uspeh podjetja zadostovala samo kakovost proizvodov in storitev, ampak kakovost celotnega podjetja. Na te zahteve moramo misliti že danes, saj bo to od vodilnih kadrov zahtevalo nov stil vodenja. Če o kakovosti do sedaj niso razmišljali, ali pa niso hoteli razmišljati, se bodo v prihodnje morali potruditi, da bodo kakovost vgradili v svoje vodstvene naloge.

Dr. Alojz Šturbej

ENERGIJA V ŽELEZARNI ŠTORE

V nadaljevanju tega prispevka se ne bom ukvarjal s temami, ki so zadnje čase predmet polemike v javnih glasilih. Upam le, da naši zaposleni spremljajo tudi odgovore naših zastopnikov, predvsem dr. F. Vodopivca in dr. Bratine, na kritike glede plačevanja, porabe, razmerij do ostalih porabnikov, itd.

Od sredine decembra dalje se v železarnah ubadamo s problemi, ki so posledica redukcije zemeljskega plina in električne energije. Te redukcije so se v januarju še poostriale, tako da je že težko organizirati minimalno proizvodnjo po posameznih družbah. Za normalno proizvodnjo bi družbe Železarna Štore potrebovale dnevno 90.000 m³ zemeljskega plina, a ga smejo porabiti le 45.000 m³ in 30 MW električne moči, a so omejene le na 14 MW. Medtem ko pri zemeljskem plinu ne smemo povečati odjema ponoči ali preko konca tedna, pa lahko preko konca tedna, tj. od petka zvečer do ponedeljkovega jutra, včasih pa tudi med tednom ponoči, povečamo odjem električne energije do 30 MW.

Vzroki redukcij

Pri obeh energetskih virih je osnovni vzrok uradno tehnične narave. Dejstvo je, da so Rusi omejili dobavo zemeljskega plina za 25 % na vso dogovorjeno količino za Slovenijo. Petrol - Zemeljski plin pa izvaja redukcijo le največjim porabnikom, kajti le-ti imajo največje kapacitete, ki jih lahko kurijo z rezervnim gorivom. To so v prvi vrsti veliki kotli, ki imajo kombinirano gorilniško opremo. V Železarni Štore imamo trenutno možnost dnevno zamenjevati 30.000 m³ zemeljskega plina s ca. 25 t kurilnega olja, seveda če ga imamo na zalogi. Ker ne moremo nadomestiti še preostalih 15.000 m³ zemeljskega plina, je potrebno za te količine omejevati proizvodnjo.

Pri redukciji električne energije je problem bolj »domače« narave. Vsa električna omrežja zahodne Evrope so bila pred vojno na Hrvaškem povezana preko Jugoslavije z Grčijo in je električna energija po potrebi krožila, saj se je izvajala pomoč med sistemi v primeru izpadov na posamičnem sistemu. Zaradi vojne prekinjeni daljnovidni nam ne omogočajo več tako ugodnega položaja, saj smo prej bili člen v sredini verige, zdaj smo zadnji člen v verigi. Zaradi tega mora slovenski sistem obratovati z večjo rezervno. Slovenija je imela več pogodb na osnovi sovlaganja v bosanske termo-elektarne, pa tudi drugih aranžmajev, ki jih sedaj niti tehnično ni moč izvajati, saj je povezava tudi pretrgana.

Poleg omenjenih tehničnih vzrokov redukcij obstaja pri obeh energetskih virih tudi finančni vzrok, ki se kaže predvsem v višini stopnje redukcij. Oba distributerja se rav-

nata po načelu: kdor je več dolžan, naj bo tudi bolj reduciran.

Poraba in cene energije

V letu 1991 smo v Železarni Štore porabili:

	v tis. m ³	Zemeljski plin %	v MWh	%
ŽS - JEKLO, d.o.o.	9.956	56,5	76.833	75,9
ŽS - VALJI, d.o.o.	1.147	6,5	7.171	7,1
ŽS - LIVARNA, d.o.o.	1.143	6,5	5.160	5,0
ŽS - ITRO, d.o.o.	180	1,0	869	0,9
ŽS - VZDRŽEVANJE, d.o.o.	131	0,7	828	0,8
Železarna Štore, d.o.o.	5.074	28,8	10.423	10,3
Skupaj:	17.631	100,00	101.284	100,00

Zemeljski plin ima 9,45 kWh/m³ in stane po zadnji podrazitvi 10,4 SLT/m³. 1 kWh energije iz zemeljskega plina stane torej 1,10 SLT.

Cena električne energije se po posebnem odloku republiške vlade oblikuje po tarifnem pravilniku, ki določa ceno v ECU. V letu imamo tako tri sezonske cene. Nižjo sezono sestavljajo meseci od aprila do septembra, srednja sezona je v mesecih marec, oktober in november, višjo sezono pa občutimo decembra, januarja in februarja. Dnevno imamo pet tarif, in sicer v januarju je visoka tarifa - VT 1 od 7.00 do 9.00 ure, VT 2 od 9.00 do 14.00 ure, VT 3 od 6.00 do 7.00 ure in od 20.00 do 21.00 ure in manjši tarifi MT 1 od 14.00 do 17.00 ure in MT 2 od 21.00 ure do 6.00 ure naslednjega dne. Razpored dnevnih tarif se med letom menja.

Ob sobotah in praznikih se vse VT obračunajo kot MT 1, ob nedeljah pa velja ves dan MT 2.

Poleg zneska za porabljeno energijo je potrebno prispevati še ca. 9 ECU/MWh kot prispevek za moč, kar znaša približno 90.000 ECU na mesec. Pričakovana cena za januar bo ca. 57 ECU/MWh, tj. pri 76 SLT/ECU: 4,33 SLT/kWh. (11,6 Pf/kWh!).

Če primerjamo ceno za 1 kWh električne energije in ceno za enako količino energije iz zemeljskega plina, opazimo, da je električna energija 3,94-krat dražja od plinske energije. To razliko v ceni energije je potrebno izkoristiti, kjerkoli je to možno in nadomestiti vsaj del električne energije s plinsko energijo, kot je to predvideno s projektom postavitve plinskega gorilnika na elektroobložno peč v jeklarni.

Ravno zaradi drage električne energije je potrebno paziti za skrbno izkoriščanje te energije. To pomeni, da je nujno izkoristiti vse določbe tarifnega pravilnika, ki omogoča dobremu gospodarju precejšnje koristi. Zato imajo vsi večji porabniki urejeno računalniško nadziranje maksimalne moči odjema, ki po vnaprej izbranem programu omejuje moč. Precejšnje koristi

dosegamo v naši železarni s kvalitetno kompenzacijo jalove moči, ki je plod inovacije in prinaša od

3.500 do 12.500 ECU mesečnega znižanja fakture za električno energijo.

Med sezonami je naslednja razlika

	VT 1	VT 2	VT 3	MT 1	MT 2	v ECU/MWh
VS	69	63	58	53	27	
SS	36	33	30	28	14	
NS	35	25	23	16	11	

Naloge v letu 1992

Na področju racionalnejše rabe energije planiramo izvedbo naslednjih projektov:

a) Projekt rekonstrukcije plinske postaje nam mora omogočiti ponovno občasno uporabo linije za proizvodnjo mešanega plina na bazi tekočega plina. Stara naprava je bila namenjena predvsem za stalno obratovanje. S spremembo načina regulacije bo poenostavljeno občasno trenutno obratovanje. S to rekonstrukcijo bomo hkrati uvedli v plinski sistem čisti zemeljski plin, ki bo nadomestil sedanji mešani plin.

b) Projekt vodnih uparilnikov za kisik bo nadomestil paro kot nosilca energije z vodo iz hladilnega sistema elektroobložnih peči.

c) Projekt vgradnje električnih grelnikov v sisteme priprave sanitarne tople vode bo omogočil ukinitvev negospodarske priprave tople vode s parnimi grelniki. V poletni sezoni obratuje kotlarna le za proizvodnjo pare, ki jo potrebujemo za gretje vode v sanitarne namene. Pričakujemo za 500.000 m³ zemeljskega plina manjšo porabo.

d) Projekt mikroračunalniškega vodenja konice porabe električne energije bo omogočil izboljšano izkoriščanje razpoložljive energije, ki je potrebno zaradi kompliciranega tarifnega sistema. Pričakujemo, da se bo investicija izplačala v manj kot letu dni že zaradi znižanja penalov, ki so posledica nezmožnosti sledenja zahtevam tarifnega pravilnika z obstoječo opremo.

Še v letošnjem letu pa se bo potrebno odločiti tudi za pričetek pripravljanih del za uvedbo predgrevanja vložka z dimnimi plini iz elektroobložne peči.

Logar Viktor, dipl. ing.

Gibanje na kadrovskem področju v 1991. letu in načrti za 1992. leto

Organizacijske spremembe

Enovito podjetje Železarna Štore, v katerem so že bili oblikovani 4 profitni centri (poslovno tržne enote), se je v začetku leta preoblikovalo v 6 družb z omejeno odgovornostjo. Ta organizacijska sprememba je bila po eni strani obveznost iz pogodbe z Republiko Slovenijo, po drugi strani pa je bila potrebna zaradi nadaljnega razvoja proizvodnih programov prejšnjega podjetja.

Nova organizacija je povzročila nemalo težav. Da pa je bila odločitev pravilna, potrjuje dejstvo, da se bodo na enak način preoblikovala tudi druga podjetja Slovenskih železarn.

V nova podjetja so bila razdeljena tudi vsa delovna mesta prejšnjega podjetja in zaposleni: delavci bivših poslovno tržnih enot v celoti v podjetju z istim nazivom, delavci skupnih in tehničnih služb pa po deležu aktivnosti, ki jih je posamezna služba opravljala za posamezen proizvodni program. Del tehničnih in skupnih služb, ki ga ni bilo smiselno razdeliti v proizvodna podjetja, pa se je organiziral v podjetjih Vzdrževanje in Holding (uradno Železarna Štore, d.o.o.).

V obe omenjeni podjetji so bile vključene tudi organizacijske enote, ki so s 1. 1. in 1. 2. 1992 ukinjene: Prehrana in gostinstvo, Zaščita premoženja in kadrov, Cestni transport, Komunalno in gradbeno vzdrževanje.

Vsa podjetja so v mesecu juniju na podlagi planiranega poslovanja po sanacijskem programu izdala novo mikroorganizacijo delovnih mest s predvideno zasedbo, kar je bilo kasneje podlaga za ugotovitev trajnih presežkov.

Konec leta je bilo ustanovljeno tudi podjetje za upravljanje s stanovanji družb Železarne Štore.

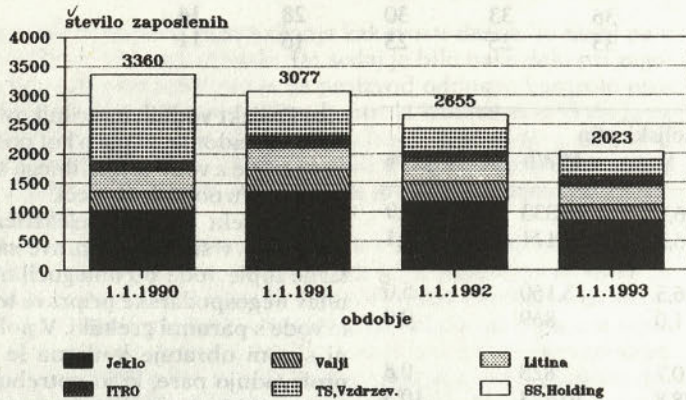
V zadnjih mesecih leta 1992 pričakujemo nadaljnje spremembe v organiziranosti, predvsem v podjetju Holding, ki bodo posledica sprememb v poslovnem sistemu Slovenskih Železarn, katerega del smo.

(Nadaljevanja na 8. strani)

Gibanje na kadrovskem področju v 1991. letu in načrti za 1992. leto

(Nadaljevanje s 7. strani)

ŠTEVILO ZAPOSLENIH V DRUŽBAH ŽELEZARNE ŠTORE V OBDOBJU ORG.KADROVSKIH SPREMOMB

Zaradi organizacijskih sprememb leto 90 ni primerljivo z ostalimi

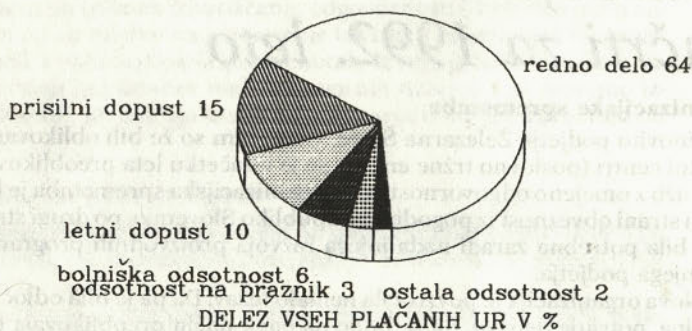
Kadrovski program

V letu 1991 smo število zaposlenih zmanjšali za 422 delavcev – večino z dokupom let za upokožitev in odpravnino za samozaposlitev. Oba načina imenujemo »mehka«, saj sta bila speljana v soglasju s posameznim delavcem. Dokup let in odpravnine je v celoti financiralo Ministerstvo za delo, ki se je po sklepu vlade aktivno vključilo v naš program. Povprečna sredstva, uporabljena za dokup let na upokoženega delavca, so znašala 366.000 SLT, za odpravnino pa 82.000 SLT.

Čakanje na domu so, razen enega meseca, financirala podjetja sama. Povprečna letna sredstva za delavca na čakanju so znašala 77.000 SLT, povprečno mesečno število zaposlenih, ki so bili na čakanju, pa je 465.

Pri zasebnih podjetjih, ki opravljajo storitve za družbe Železarne Štore, smo konec leta zaposlili 52 naših delavcev, v prvih mesecih 1992 pa bo zaposlitev dobilo še 64.

PLAČANE URE V LETU 91 V DRUŽBAH ŽELEZARNE ŠTORE

Ker za vse presežne zaposlene ni mogoče najti ustreznih rešitev v naših podjetjih, je 331 delavcev v mesecu decembru in januarju prejelo odločbe o prenehanju delovnega razmerja s 6-mesečnim odpovednim rokom. Drugi del delavcev bo odločbe prejel predvidoma v mesecu marcu, saj je po sanacijskem programu skupno potrebno število zaposlenih v družbah Železarne Štore 2023.

Tem delavcem bomo v času odpovednega roka nudili vso pomoč pri iskanju ustrezne rešitve, po prenehanju delovnega razmerja pa bo to vlogo prevzel Zavod za zaposlovanje, ki ima za to več možnosti in pristojnosti.

Delavci bodo od Zavoda prejeli nadomestilo za primer brezposelnosti iz sredstev, ki se v času zaposlitve plačujejo iz osebnih dohodkov v državnem proračunu.

Osební dohodki

V lanskem letu so bili osebni dohodki vse mesece omejeni zaradi nezmožnosti družb Železarne Štore, da sproti poravnava vse prispevke in davke. Služba družbenega knjigovodstva je po navodilih Ministerstva za finance dovolila izplačilo le točno določenih zneskov, ki so bili vezani na povprečne plače v gospodarstvu. Zato smo vse leto s plačami za gos-

RAST OSEBNIH DOHODKOV V LETU 91 V DRUŽBAH ŽELEZARNE ŠTORE IN GOSPODARSTVU

Decembarski podatek za gospodarstvo se ni znan

podarstvom zaostajali, prav tako pa nismo uspeli izvajati tarifnega dela kolektivne pogodbe.

Z novo mikroorganizacijo so bila vsa delovna mesta razporejena v tarifne razrede in po posebni metodologiji so se evidentirale vse razlike do kolektivne pogodbe. Te listine so delavcu v mesecu januarju prejeli, uporabili pa jih bodo lahko, ko se bo družbena lastnina podjetij preoblikovala v zasebno.

PREKINITVE DELOVNEGA RAZMERJA V LETU 91 V DRUŽBAH ŽELEZARNE ŠTORE

V letu 1991 smo uveljavili tudi horizontalno napredovanje (oz. naza-dovanje) na podlagi delavčeve delovne uspešnosti. To pomeni, da ima delavec sklenjeno delovno razmerje v določeni tarifni skupini, konkretni rang pa mu pripada na podlagi stopnje napredovanja, ki jo je dosegel.

Gorazd Tratnik, dipl. soc.

Izobraževanje v letu 1991

V letu 1991 smo v 38 internih tečajih in seminarjih usposobili 983 delavcev. Usposabljanje je bilo predvsem s področja:

- varnostnih predpisov
- obdobjnih preizkusov znanja s področja varstva pri delu
- usposabljanja za delo v posameznih delovnih sredinah
- prekvalifikacije delavcev.

Zaradi velikih finančnih problemov je bil obseg zunanjega izobraževanja za razliko od internega, ki je bil v istem obsegu kot prejšnja leta, mnogo manjši oziroma ga skoraj ni bilo.

V kolikor bodo sredstva dopuščala, bomo to stanje popravili v letošnjem letu, saj imamo v programu naslednje teme:

- komuniciranje in medosebni odnosi
- finance, računovodstvo in ekonomika poslovanja
- zagotavljanje kakovosti kot celovit ciklus usposabljanja od vodilnih delavcev do neposrednih izvajalcev
- metode in tehnike marketinga
- varnostni predpisi za vodilne delavce in tehnični kader.

IZOBRAŽEVALNI CENTER
Slavica Glavan, dipl. org. dela

Delovanje sindikata družb ŽS

Izid Štorskega železarja je prav gotovo priložnost, da se v zgoščeni obliki skuša delno prikazati delovanje sindikata v novih pogojih delovanja kljub temu, da naše delo zasledujete skozi naše aktivnosti sproti in preko informatorja.

Sindikati ima v naši železarni že dolgoletno tradicijo. V več desetletjih aktivnosti sindikata, ki je bil nosilec mnogih aktivnosti in hkrati vplivni dejavnik v sistemu samoupravnega odločanja skoraj v vseh pomembnih zadevah, smo v sedanjih povsem drugačnih okoliščinah skušali izluščiti izkušnje za nadaljnje delovanje. Med drugim je bil sindikat v preteklosti vseeno zaščitnik delavskih pravic, vendar pa ta vloga še zdaleč ni bila tako izpostavljena kot danes, ko naj bi sindikat prioritarno skrbel in v imenu delavcev tudi uveljavljal delo nasproti kapitalu, delodajalcu ali vodstvu v družbenih podjetjih.

Spremembo organiziranosti iz konference osnovnih organizacij v sindikat družb Železarne Štore smo uredili marca preteklega leta. Od aprila leta 1990, ko smo šli v ponovno prostovoljno podpisovanje pristopnih izjav, se je včlanilo v Svobodni sindikat preko 85 % zaposlenih, v zadnjem letu pa ta procent niha v približno 1 % v obe smeri. Ta procent je v teh številih konstanten že skoraj dve leti, kar nam daje potrditev našega delovanja in zaupanje članov kljub velikim preizkušnjam. Ob tem je treba povedati, da obstaja zunaj vsake organiziranosti okoli 13 % zaposlenih. Zakaj je tako, je pač odvisno od posameznika; dejstvo pa je, da ti delavci s svojim odnosom do sindikalne organizacije prav nič ne prispevajo k rešitvam, ki jih sami od nas pričakujejo, še več, ti so ekstremni kritiki našega dela. V naši organizaciji smo poudarjali, da je članstvo prostovoljno in da mora ostati častno. To je cilj!

Ocenjujem, da smo sindikat sistema Železarne Štore postavili na zdrave temelje, saj smo začeli lastno organizacijo oblikovati od članstva, preko zaupnikov, izvršnih odborov družb do izvršnega odbora družb Železarne Štore na demokratičnih osnovah po volji članstva in njihovih predstavnikov. Aktivnosti sindikata družb so bila usmerjena na mnoga področja, ki so imela ali pa bi lahko imela svoj vpliv na delo zaposlenih, pa tudi za naše življenje. Mnenja sem, da bo vpliv dela preko predstavnikov delavcev v upravnih odborih družb imel še večjo težo, ko bo sprejeta vsa potrebna zakonodaja.

Lahko bi dejal, da je za nami izredno težko obdobje, ki ga bo težko izbrisati iz spomina, predvsem mislim na preteklo leto. Tudi sindikat je s požrtvovalnim in strokovnim delom poizkušal uveljaviti svojo vlogo in zaščititi interese zaposlenih v času velike gospodarske in politične krize in v vseh mogočih nevarnostih stečajev, recesij, novosti in sanacij. Seveda so se zaradi omenjene situacije pojavljali konflikti, ki so praviloma nastali zaradi izjemno težkega socialnega položaja večine zaposlenih in strahu pred izgubo zaposlitve. Naj mi bo dovoljeno, da opozorim le na del aktivnosti našega sindikata. Sodelovali smo pri nastajanju nove delovnopravne zakonodaje s pripombami in predlogi, s svojimi stališči smo soustvarjali vsebino panožne kolektivne pogodbe, v jeseni leta 1990 smo ob pripravi sanacijskega programa na kadrovske področju nastopili s svojimi stališči, pripravili in predložili smo organu upravljanja Železarne Štore podjetniško kolektivno pogodbo (do prvih pogajanj še ni prišlo), z vodstvom smo se dogovorili o uvedbi 40-urnega delovnega tednika, izpeljali smo kreditiranje članstva preko Delavske hranilnice že dvakrat, v pripravi je tretji gotovinski kredit, z vodstvi podjetij smo organizirali srečanje upokojencev decembra lani, zagotavljamo pravno pomoč članom pri uveljavljanju pravic iz delovnega razmerja in jih tudi zastopamo v pritožbenih postopkih, angažiramo se pri reševanju presežnih delavcev ter aktivno sodelujemo z ustreznimi vladnimi resorji, aktivno smo se vključili v reševanje problematike dodatkov zaposlenih, ki delajo v sistemu 6+2 (jeklarji, energetiki, vzdrževalci).

Povsem jasno je, da z doseženim nismo in ne moremo biti zadovoljni, pa tudi kakšna napaka se nam je prikradla. Zato nikakor ne odklanjamo kritik. Prav je, da se zavedamo tudi lastnih napak, če jih želimo odpraviti. Marsikdaj nas članstvo upravičeno kritizira. Opozarjajo nas na pomanjkljivosti, na probleme, ki jih nehote spregledamo in podobno. Tega si pravzaprav želimo, saj je naša prava podoba taka, kot jo vidijo drugi. Pripombe članstva smo vedno razumeli kot obliko sodelovanja, kritiko pa kot nezadovoljstvo z doseženim. Toda tudi med lastnim članstvom poznamo kritiko zaradi kritike. Takšna pa navadno ni produktivna in ima lahko tudi svoje razdiralne učinke, katerih se je potrebno zavedati kadar kritiziramo. Imenujmo to tako ali drugače, kritika zaradi kritike nam ni koristna. Če pa gre za kršitev, nesposobnost ali pasivnost v delovanju, potem je potrebno poseči po postopkih za kadrovske osvežitev, ne pa za rušitev organizacije, ki ji pripadam.

Zato imejmo radi svojo organizacijo! Sodelujmo, kritizirajmo, če je to potrebno, bodimo iniciativni, pa tudi odgovorni člani ali pa zaupniki. Ne bodimo samo prenašalci (trobila) določenih sredin, ampak tudi njeni aktivni povezovalci. Aktivisti sindikata odgovarjajo članstvu pošteno in odkrito tudi takrat, kadar odgovor ni tak, kot ga član ali članstvo pričakuje. Prav gotovo je to najtežja naloga, ki jo moramo opravljati, zato pri-

čakujemo korektnost kolektiva do našega dela. Zadnjih nekaj mesecev smo zelo veliko časa in strokovnega dela vložili za pomoč delavcem, ki so bili s strani podjetij opredeljeni kot trajni presežek. Obravnavati je bilo potrebno okoli 450 zaposlenih, to zelo občutljivo in za nekatere življenjsko pomembno vprašanje pa bomo morali na žalost še nadaljevati. Nikakor se ne mislimo zadovoljiti s takšnim načinom reševanja, ampak bomo zahtevali od odgovornih, da ustvarijo pogoje za čim večje ohranjanje produktivnih delovnih mest, saj si želimo na ta način zagotoviti socialno in materialno varnost. Seveda pa ne mislimo zanemariti tudi ostale, za zaposlene prav tako pomembne zadeve, kot so izboljšanje pogojev dela na delovnem mestu, ekologija in druge pomembne stvari.

Ob zaključku naj še enkrat poudarim, da je zabeležen del dogajanj, zato pričakujem, da boste s svojimi predlogi preko zaupnikov pomagali kreirati organizacijo, da bo takšna, kot si jo želimo. Posebej bi rad poudaril, da je delati v sindikatu danes povsem nekaj drugega, kot je bilo to še pred poldrugim letom. Delo v sindikatu ni več samo predsednikovanje, zastopanje in predstavljanje organizacije, je resno in odgovorno strokovno delo, je nenehno sodelovanje in pogajanje, je iskanje rešitev in še marsikaj, kar zahteva v nekoliko večji organizaciji, kot je naša, ne samo enega sindikalnega delavca, ampak team usposobljenih strokovnih delavcev. Kadar govorimo o sindikatu in ko ga kritiziramo, mislimo predvsem na veliko organizacijo, v resnici pa to organizacijo predstavljajo ljudje, največkrat posamezniki kot zaupniki in poverjeniki v skupini ali obratu, in nič drugače ni na nivoju sistema v Železarni Štore. Sindikalne zaupnike v vseh pogledih lahko pohvalimo še posebej zato, ker so hoteli prevzeti to zahtevno, odgovorno in v tem času nevhvaležno nalogo, saj vemo, da je v tem momentu potrebno ogromno energije in truda za majhne rezultate.

Predsednik sindikata družb ŽS
Tomo Majer

Gospodarjenje z objekti družbenega standarda

Železarna je v davnih zlatih časih zgradila mnoge objekte družbenega standarda, ki jo danes usodno bremenijo z ogromnimi obratovalnimi in vzdrževalnimi stroški.

Kulturni dom in športni objekti na Lipi

Kljub temu, da smo zaposleni z obveznimi prispevki iz osebnih dohodkov in dohodka podjetja (danes z davki) že plačevali kulturne in športne dobrine, so bili objekti Železarne za te namene vedno izključno strošek podjetja.

Tako smo pred dvema leti pričeli razgovore z ustanovami, ki razpolagajo s sredstvi, zbranimi v te namene. Naš predlog je bil, da naše objekte oddamo v brezplačen najem, če bodo služili dosedanjemu namenu, in najemniki prevzamejo stroške obratovanja in vzdrževanja. To bi pomenilo, da se naši objekti enakopravno vključijo v ponudbo celjske občine na kulturnem in športnem področju in tudi, da se za te namene zbrani denar tako uporabi tudi za zaposlene, ki bivajo na območju vzhodno od mesta Celja.

Glede športnih objektov je bila sklenjena pogodba o najemu z društvom Partizan, ki v kraju skrbi za športne in rekreativne aktivnosti, z dodatnim oddajanjem prostorov in objektov pa delno krije stroške obratovanja.

Glede kulturnega doma pa s sogovorniki nismo dosegli nobenega koraka naprej, za dom ni bila zainteresirana niti krajevna skupnost. Tako smo uporabo kulturnega doma ponudili interesentom z razpisom. Pri obravnavi ponudb bodo imele prednost dejavnosti s kulturnega področja, če pa teh ne bo, pa dejavnosti, ki bo prostoru primerna, s pogojem odprtja več novih delovnih mest.

Koča na Svetini in Mlinarjev Janez

Koča na Svetini je oddana v najem s pogojem, da jo najemnik v določenem času obnovi, ker podjetje samo ni sposobno nositi teh stroškov.

Mlinarjev Janez je bil kot lastniški delež prenešen v mešano podjetje RTG Tratna, s čimer je Železarna pridobila večinski delež v tem podjetju, ki je perspektivno tudi glede možnosti odpiranja novih delovnih mest. RTG Tratna pa je objekt z razpisom oddala v najem najboljšemu ponudniku zaradi sredstev, ki bi jih bilo potrebno vložiti, da bi objekt zopet pridobil reprezentančen sloves, ki ga je včasih imel.

Objekti, ki jih uporabljajo društva

Ti objekti so Vrnčev dom, Dom ljudske tehnike in strelišče. Objekti bodo ostali v uporabi društev, dokler bodo sama skrbela za njihovo vzdrževanje. Glede lastnih vložnih sredstev pa potekajo dogovori o ugotovitvi deleža lastništva.

Počitniški objekti

S počitniškimi objekti zaradi premajhne zasedenosti ne pokrivamo niti osnovnih stroškov. Z objekti bo v bodoče upravljalo podjetje »Stano-
(Nadaljevanje na 10. strani)

Gospodarjenje z objekti družbenega standarda

(Nadaljevanje s 9. strani)

vanjsko upravljanje«, če pa z letovanji zaposlenih v Železarni ne bomo pokrili vseh kapacitet, bomo prisiljeni iskati druge oblike podjetniškega sodelovanja.

Kot kaže, bo ustanovitev skupnega podjetja s partnerjem s Hrvaške nujna za objekte na Cresu in Rabu, saj se bomo tako izognili mnogim zapletom, ki sledijo po osamosvojitvi obeh republik.

Samski domovi in osnovna šola Teharje

Od treh samskih domov uporabljamo v te namene samo enega. Samske domove v Celju smo začasno odstopili v uporabo upravitelju stav-

be, ki nam s tem kompenzira stroške obratovanja in vzdrževanja. Samski dom na Teharjah pa je oddan v najem večim podjetnikom.

Samske domove bo upravljalo podjetje »Stanovanjsko upravljanje«; predvsem usoda zadnjega, ki še služi svojemu namenu, pa je negotova. Samski dom ni več polno zaseden, večina stanovančev bo morala do 25. februarja urediti dokumente glede bivanja v Sloveniji, najemnina za sobo pa bo sčasoma morala pokriti vse stroške objekta. Zato je bil tudi ta objekt razpisan za najem.

Osnovna šola Teharje je kulturno zgodovinski objekt, zato bi njena obnova morala potekati po strogih predpisih z velikimi stroški. Prostori se začasno oddajajo za skladiščenje teharskim podjetnikom; glede trajne rešitve pa potekajo dogovori s teharsko krajevno skupnostjo.

Pripravil: Gorazd Tratnik

Še enkrat o preteklosti Štor

Neobičajen naslov tega članka temelji na vsebinah člankov skozi »dolgih« 13 let, ko sem svoje pisarje naslavljala: Zgodovina Štor – da ali ne, Laška vas – nekoč in danes, Naselje Straža – zgodovinska vas in tako naprej. Svojih dopisov tudi nikdar nisem pisal v prvi osebi, kot zdaj tega, kajti vse zbrano pisno, predmetno in slikovno gradivo je bilo v veliki meri rezultat našega tima, v katerem so delovali zanesenjaki: Vlado Renčelj, Oto Pungartnik, Rudi Uršič, Anton Mackošek, Stanko Gajser pa še vrsta prejšnjih in zdajšnjih delavcev Železarne, ki so nesebično darovali stare slike in podatke iz bogate zgodovine tovarne in kraja Štor. V bojazni, da se v našem glasilu zadnjič oglašam na to tematiko, je prav, da se vsem sodelavcem in darovalcem za zgodovino dragocenega materiala iskreno zahvalim.

V dopisu pred dvema letoma sem napisal, kar seveda še sedaj

V preteklih desetletjih je bilo v Štorah nekaj navdušencev, ki so trpeli ob opazovanju uničevanja starih tehnoloških in drugih predmetov, ob nerazumevajočih vodilnih strukturah niso mogli kaj prida posredovati. Pudlarski postopek pridobivanja jekla in časovno še ne tako oddaljene Siemens-Martinove peči, vse to živi le še v glavah najstarejših delavcev – upokojencev, opremo in orodje je požrl »šamac«, pisno in slikovno gradivo je bogvekam izginilo. Za mene osebno je to pomenilo nevednost odgovornih ljudi, za zgodovino pa je to bil vandalizem.

Ob vsestranski podpori vodilnih ljudi v tovarni od Senčiča naprej (Senčič, Marolt, Tratnik) smo rešili pred propadom precejšen del pisnega in slikovnega materiala ter nekaj manj kot sto enot prenosnih eksponatov iz preteklosti železarne, rudnika in kraja Štor.

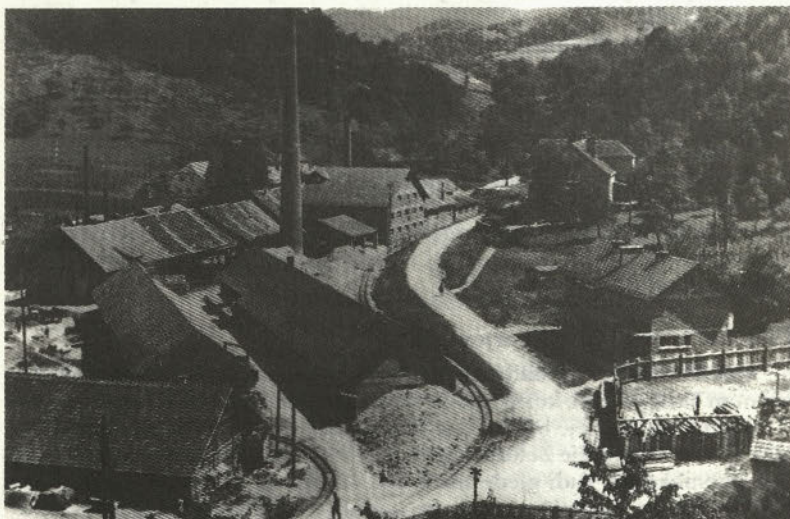
Zdaj, ko je zgodovinski veter od-

leznico pomeni temelj razvoja Železarne Štor. O tem smo kolegi iz sindikalne komisije za tradicije delavskega gibanja napisali precej člankov, pravzaprav smo obelodanili vse sproti zbrano gradivo. V mislih imam članke v Štorskem železarnju v zadnjih 13 letih. Najstarejše najdišče, kjer so živeli Kelti že v 6. stoletju n. š. je v celjski regiji Laška vas; v muzejih v Grazu in Pokrajinskem muzeju Celje hranijo dokazila o tem (sarkofagi in razni lepotični predmeti). Koliko vse to vemo in koliko tudi cenimo, tega zdaj, v borbi za vsakdanji kruh, ne vem. Nisem pa jaz pogruntal maksime, da »narod, ki mu ni mar preteklosti, si tudi bodočnosti ne zasluži.«

no, slikovno in pisno zbirko smo izročili Muzeju novejših zgodovine Celje (prej Muzej revolucije). To je institucija, katere delavci (profesorici Rolanda Fugger-Germadnikova in Andreja Rihter) so nam vseskozi stali ob strani in nesebično pomagali.

Kraju in tovarni smo tako ohranili delček tistega, kar je v Štorah bilo ali se dogajalo skozi čas. To je del naše kulture, ki je narodova največja vrednota, pa če se tega zaveda ali ne. To je občutek pomembnosti in osebna izkaznica njegove veljavnosti ter dostojanstva.

Žal so me določili za delo kustosa mnogo desetletij prepozno in v minuti pred dvanajsto sem s prej omenjenimi in s pomočjo še mno-

Šamotna s cesto na Svetino 1960.

drži in bo vedno: »Dogodki v naši družbi se spreminjajo z veliko naglico, v pričakovanju novih vrednot življenja so dobre vse ali skoraj vse spremembe. Zgodovina (kraja, tovarne, naroda) pa je nesprenjajoča tvarina in kot takšna ima vedno svojo vrednost. Od ljudi je seveda odvisno, koliko jo znamo ceniti, ohraniti in neizkrivljeno predajati naslednjim rodovom.«

nesel samoupravljanje (tudi krajevni praznik smo v Štorah slavili po njegovem začetku), se je nova struktura odbornikov krajevne skupnosti odločila za nov datum, 1. junij, to pa je obeležje daljnega leta 1836, ko je Slovenec Ignacij Novak pridobil fevdna pisma za 7 izkopov – rovov rjavega premoga na območjih Laške vasi in Pečovja, kar vse skupaj s poznejšo južno že-

Rudarji pred vhomom v jamo. Iz arhiva Slovenije-Ljubljana je razvidno, da gre za Cecilijin šaht. Obenem z njim sta delovala še šaht EMA in šaht Laura. Izmučeni obrazi rudarjev (1916) z rudarskimi svetilkami, orodjem in vrvmi. Otroški obrazi med njimi; delati so takrat morali tudi otroci.

Dejavnost, ki smo jo v Štorah smelo začeli, hoteč postaviti na noge tehnični in zgodovinski muzej železarne in kraja Štor, žal ni uspela. Teharska šola, ki je kot objekt že sama po sebi zgodovinska zgradba, saj je najstarejša slovenska šola, je bila predvidena kot muzej. Tudi načrte smo že imeli oz. jih še imamo. Toda zmanjkalo je časa in dejavnosti nikakor nismo mogli spraviti v sedanje »tržne razmere in zakonitosti«.

Odločili smo se za najboljšo, edino mogočo varianto: celotno do sedaj zbrano zgodovinsko predmet-

go anonimnih, predvsem starih ljudi, rešil pozabe tisto, kar je še bilo mogoče. Z ozirom na kratek čas delovanja kustosa (leto in pol), so rekli najvišji, je opravljeno zadovoljivo delo. Sam pri sebi z njim nisem zadovoljen, kajti čas me je pač prehitel.

Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali pri izbiranju pisnega, slikovnega ali predmetnega gradiva, najlepša hvala. Prepričan sem, da bo morda nekoč, prej ali slej, začeto delo dobilo svoje nadaljevanje.

Jože Kragelj-Jok

ŠTORSKI ŽELEZAR – Glasilo podjetij Železarne Štor, d. o. o. – Uredila: Ana Tomažin, org. obv. – Lektorirala: Jelka Žolnir – Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (Št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) – Tisk CETIS Celje – Rokopisov ne vračamo.